

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK SORUNLARI

Yrd. Doç. Dr. Özgür ERDUR-BAKER*

Yrd. Doç. Dr. Bayram BIÇAK**

ÖZET

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin yaşadığı psikolojik sorunları bu evrene uygun bir ölçek geliştirerek betimleme amacı taşımaktadır. Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sorunlar öncelikle 15 öğrenci ile gerçekleştirilen odak grup çalışması ile belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar ışığında 62 maddelik bir ölçek oluşturulmuş ve 314 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Elde edilen açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre öğrencilerin karşılaştığı sorunlar “Uyum ve somatik sorunlar,” “Depresyon,” “Sosyal kaygı,” “Bireyler arası ilişkilerde güçlük” ve “Gelecek kaygısı” olarak gruplanmıştır. Çalışılan örneklem grubunun sorunları cinsiyet, fakülte ve buldukları sınıf düzeylerine göre karşılaştırılmıştır. Çalışma sonucuna ait bulgular ilgili alan yazını ışığında yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik Sorunlar, Üniversite Öğrencileri

Abstract

The main goal of this study was to explore college students' psychological problems by establishing a baseline measure. The measure development process had two phases: in the first phase, two focus groups with 15 university students were conducted. Based on the results of the focus group, 62 items were generated. The second phase included administration of generated 62 item questionnaire to 314 university students. Results of the exploratory factor analysis revealed 5 factors: 1) adjustment and somatic complaints, 2) depression, 3) social anxiety, 4) difficulties in interpersonal relationships and 5) future related concerns. The students' psychological concerns were compared with respect to their gender, year in school, and the program of study. The results are discussed in light of the existing literature and conclusions are drawn.

Keywords: Psychological Problems, College Students.

Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sorunları

Çeşitli ülkelerde gerçekleştirilen sistematik çalışmalar üniversite yaşamının gittikçe zorlaştığına ve buna bağlı olarak üniversitelerin psikolojik danışma merkezlerinden yardım isteyen öğrencilerin getirdikleri sorunlarda nitelik ve nicelik yönünden artış olduğuna işaret etmektedir. Örneğin, 1981 yılından günümüze kadar Amerika Birleşik Devletleri'nde her yıl düzenli olarak tüm üniversite psikolojik

¹ XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, İnönü Üniversitesi, Malatya. Bildiri olarak sunulmuştur.

* AİBÜ. Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, PDR Ana Bilim Dalı

** AİBÜ. Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EOD Ana Bilim Dalı

danışma merkezlerinde çalışan uzmanlar arasında gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencileri beklenildiği gibi sadece akademik ve uyum sorunları için değil, aynı zamanda depresyon, taciz, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı gibi kaygı verici sorunlar için de danışma merkezlerine başvurumaktadırlar (örn., Gallagher, Gill, Goldstrhm, ve Sysko, 1999; 2000). Gerçekleştirilen benzer çalışmalar ise, üniversite psikolojik danışma merkezlerinde çalışan uzmanların benzer kaygılar taşıdığını ve özellikle üniversite yaşamının gittikçe zorlaşması (Rimmer ve diğerleri., 1982) sonucunda öğrencilerin artan psikolojik yardım taleplerini karşılamak amacıyla sürekli yeni uzman istihdam edildiğini, ancak yine de sunulan oturma sayısında kısıtlamaya gidilmek zorunda kaldığını bildirilmektedir (Gallagher, Gill, Goldstrhm, ve Sysko, 1999; 2000).

Üniversite öğrencilerinin yaşadığı sorunları sınıflandırmak amacı ile gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre, üniversite öğrencileri çok çeşitli alanlarda profesyonel yardıma gereksinim duymaktadırlar. Hepper, Kivilighan, Good, Roehlke, Hills ve Ashby (1994) CASPER adı verilen bir bilgisayar programına dayalı olarak geliştirdikleri ölçekle yürüttükleri bir çalışmada öğrencilerin yaşadıkları psikolojik sorunları sıklıklarına göre sıralamışlardır. Bu sıralamada duygusal sorunlar ilk sırayı yer alırken bu sorunu sırasıyla fiziksel sorunlar, kişiler arası sorunlar, intihara ilişkin düşünceler ve madde bağımlılığına ilişkin sorunlar izlemiştir. Ayrıca, bu sorunlar arasında anlamlı toplumsal cinsiyet farkı bulunmadığı rapor edilmiştir. Pledge, Lapan, Heppner, Kivilighan ve Roehlke (1998) ise aynı ölçeği kullanarak yukarıda sözü edilen çalışmanın tekrarı gerçekleştirmişler ve altı yıl sonrasında Hepper ve arkadaşlarının (1994) rapor ettikleri psikolojik sorun türlerinde bir değişiklik gözlenmemekle birlikte, yaşanan bu sorunların yoğunluğunda kısmen artış olduğunu belirtmişlerdir. Benzer olarak Erdur-Baker, Aberson, Barrow ve Drapper (2006) çalışmalarında yaklaşık 45 farklı üniversitenin psikolojik danışma merkezlerine başvuran üniversite öğrencilerinin psikolojik sorunlarında azda olsa bir artış olduğuna dair sonuçlara ulaşmıştır. Bu sorunlar akademik kaygılar, insanlar arası ilişkiler ve uyum sorunları, depresyon, cinsel kaygılar ve yeme sorunları olarak belirlenmiştir. Ayrıca bu çalışmada üniversite danışma merkezlerine başvuran öğrencilerin başvurmayanlara oranla kaygı oranlarının daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Benton ve arkadaşları (2003) ise soruna biraz daha farklı yaklaşarak öğrenci danışma dosyalarının analizi yoluna başvurmuşlar ve vaka tanımlama listesi oluşturmuşlardır. Benton ve arkadaşları da grupladıkları 19 sorundan 14'ünde 13 yıl içerisinde artış gözlemişlerdir. Bu çalışmalar üniversite danışma merkezlerinde çalışan uzmanların kaygılarını kısmen de olsa doğrular niteliktedir.

Japonya'da gerçekleştirilen bir başka çalışmada ise, üniversite öğrencilerinin psikolojik sorunlarının kaygı verici olduğuna işaret etmektedir. Watanabe (1999) toplam 2940 Japon üniversite öğrencisinden yaklaşık %51'nin çeşitli psikolojik

sorunlar yaşadığını ve bu sorunların okudukları bölümlere göre farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla sorun ifade etmişlerdir. Japon öğrencilerin şikayet alanları depresyon ve kaygı, okul ve günlük yaşantılarından memnuniyetsizlik ve mezuniyet sonrası belirsizlikten kaynaklanan kaygılar olarak belirlenmiştir. Meksika'lı üniversite öğrencilerinin de yaşadıkları psikolojik sorunlara ilişkin bir çalışmada depresyon ve kaygının en yaygın sorunlar olduğu ortaya koyulmuştur (Martinez, Mendoza ve Gomez, 1996). Bu çalışma aynı zamanda Meksika'lı öğrencilerin psikolojik sorunlarının daha çok somatik belirtiler ile ortaya çıktığına işaret etmektedir.

Bu çalışmalara paralel olarak ülkemizdeki gençlerinin de uyuşturucu bağımlılığı, taciz, intihar gibi ciddi sorunlar yaşadıkları gözlenmektedir. Bu açıdan bakıldığında özellikle ailelerinden ayrı yaşayan ve ekonomik krizler, doğal afet ve terör olayları ile bir süredir sık sık karşı karşıya kalmaktadır. Üniversite öğrencilerinin, akademik ve uyum sorunlarının yanı sıra, bu tür sorunlar ilede yüzleşirken bazı psikolojik sorunlar yaşamaları kaçınılmaz görünmektedir. Ne yazık ki, üniversitemizin çoğunda psikolojik danışma merkezlerinin olmaması gençlerimizin yaşadıkları sorunlar ile kendi başlarına kalmalarına ve çözüm için psikolojik yardım almamalarına neden olmaktadır.

Ülkemizdeki üniversite öğrencilerinin akademik ve psikolojik sorunları değişik araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Şu ana kadar ülkemizde gerçekleştirilen çalışmalar üniversite öğrencilerimizin fiziksel görünüşlerine ilişkin kaygılar (Cansever, Uzun, Dönmez ve Özşahin, 2003), intihara ilişkin düşünceler ve intihar girişimi (Lester, Castromayor ve İçli, 1991), yüksek oranda sigara tüketimi, yaygın alkol kullanımı, depresyon ve kaygı (Akdavar, Demiral, Ergör, Ergör, Bilici, Özer, 2003) sorunlarının yaşandığını ortaya koymuştur. Öte yandan Yeşilyaprak (2002) üniversiteye devam eden öğrencilerin yaşadıkları psikolojik sorunları, üniversiteye devam etmeyen gençlerin psikolojik sorunları ile karşılaştırdığında üniversite yaşamının koruyucu bir faktör olarak rol oynayabileceğini ifade etmiştir. Yerin-Güneri, Aydın ve Skovholt (2003) ise, üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım gereksinimlerinin not ortalaması, toplumsal cinsiyet ve yaşa göre farklılaştığını ancak okudukları bölümün yaşadıkları sorunlar ile ilintili olmadığını ortaya koymuşlardır.

Hem ülkemizde hem de diğer ülkelerde yapılan bu tür çalışmalarda problem tarama listelerinden, SCL-90 gibi daha patolojik semptom taraması yapılabilen ölçeklere kadar çok değişik türden ölçekler kullanıldığı dikkati çekmektedir. Üniversite öğrencilerinin yaşadığı sorunların çok değişik nitelikte ölçekler kullanılarak saptanması araştırma sonuçlarını kısmen de olsa sorgulamaya itmektedir. Çünkü hem üniversite öğrencilerinin içinde buldukları gelişim dönemi ve başarmak zorunda oldukları özgün gelişim ödevleri hem de kendilerine özgü yaşam koşulları ve yarattıkları kültür düşünülürse, doğrudan bu popülasyona

yönelik ölçeklere gereksinim duyulması kaçınılmazdır. Bundan da öte ülkemizde kullanılan birçok ölçek gibi, üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sorunların tespiti için kullanılan ölçeklerin de farklı kültürlerde geliştirilen ve dilimize çevrilen ölçekler olduğu dikkate alındığında bu ölçeklerin kendi kültürümüze ne kadar duyarlı oldukları tartışılabilir. Tüm bu görüşlerin ışığında bu çalışmanın amacı, ülkemiz üniversite gençlerinin yaşadıkları psikolojik sorunları belirlemek ve bu yaş grubuna uygun bir tarama ölçeği geliştirmektir.

Yöntem

Katılımcılar

Karadeniz Bölgesindeki üniversitelerden birisinde değişik fakülte ve bölümlerde öğrenim gören öğrenciler gönüllü olarak katılmak üzere çalışmaya davet edilmişlerdir. Katılımcılar verecekleri bilgilerin ne amaçla kullanılacağı, nasıl saklanacağı konusunda bilgilendirilmişlerdir. Çalışmaya 314 öğrenci katılmıştır. İki katılımcı eksik bilgileri nedeniyle çalışmadan çıkartılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1 de özetlenmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken		f	%
Yaş	16-19	40	12,82
	20-22	216	69,23
	23-25	47	15
	26-29	9	2,88
Cinsiyet	Kadın	172	54,8
	Erkek	140	44,6
Fakülte / Yüksek Okul	Eğitim Fakültesi	132	42,0
	Fizik Tedavi ve Reh. YO	45	14,3
	Fen Edebiyat Fakültesi	62	19,7
	İktisadi ve İdari Bil. Fakültesi	46	14,6
	Beden eğitimi ve Spor YO.	21	6,7
Öğrencilerin Geldikleri Bölge	Ege Bölgesi	32	10,2
	Karadeniz Bölgesi	61	19,4
	İç Anadolu Bölgesi	56	17,8
	Doğu Anadolu Bölgesi	34	10,8
	Güney Doğu Anadolu Bölgesi	13	4,1
	Akdeniz Bölgesi	39	12,4
	Marmara Bölgesi	69	22
Sınıf Seviyesi	1	50	16,12
	2	82	26,45
	3	120	38,7
	4	42	13,5
	5	16	4,5

Tablo 1’de görülebileceği gibi katılımcıların yaklaşık yüzde yetmişinin 20-22 yaş aralığında oldukları (mod: 20, Aritmetik Ortalama:21,30, S:2,06), %55’nin kadın ve %45 erkek olduğu, 132 (%42) katılımcının Eğitim Fakültesi, 45 (%14,3) katılımcının Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksek Okulu, 62 (%19,7) katılımcının Fen-Edebiyat Fakültesi, 46 (%14,6) katılımcının İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve 21 (%6,7) katılımcının ise Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencisi olduğu ve son olarak katılımcıların Türkiye’nin yedi farklı bölgesinden geldikleri gözlenmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Süreç

Ön Çalışma: Üniversite Öğrencileri İçin Sorun Tarama Ölçeği’nin Hazırlanışı

Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları psikolojik sorunları belirlemek amacı ile 15 öğrencinin katılımı ile iki odak grubu oluşturulmuştur. Bu öğrencilere kendilerinin ve/veya çevresindeki arkadaşlarının yaşadığı sorunların neler olduğuna ilişkin kısa sorular yöneltilmiştir. Yaklaşık olarak birer saat süren iki oturum sonucunda yaşanan sorunlar maddelenmiş ve daha sonra maddeler hakkında odak gruplarına katılan öğrencilerin onayı alınmıştır. Bu aşamadan sonra ilgili alan yazını ile karşılaştırılarak hazırlanan maddeler gözden geçirilmiş ve Likert tipi bir ölçeğe dönüştürülmüştür. Ölçek maddelerinin hazırlanması sürecinde University of Texas-Austin liderliğinde oluşturulan (The Consortium of Counseling Psychological Services in Higher Education) konsorsiyum tarafından geliştirilen ölçek formatı temel alınmıştır (bilgi için bkz. Erdur-Baker, Aberson, Barrow ve Drapper, 2006). Daha sonra öğrenciler yeniden davet edilmiş, hazırlanan maddeler hakkında yeniden görüş ve önerileri alınarak bu doğrultuda bazı maddeler eklenmiş, bazı maddeler çıkarılmış ya da bazı maddelere özgü düzeltmeler yapılarak hazırlanan ölçeğe son hali verilmiştir. Bu süreç sonucunda yaklaşık 62 maddeden oluşan likert tipi ölçek, değişik bölümlerden yaklaşık 30 öğrenciye daha dağıtılarak yanıtlamaları istenmiştir. Elde edilen veriler betimsel bir analizden geçirilmiştir. Bu arada maddelerin anlaşılabilirliği, yanıtlama süresi gibi biçimsel değerlendirmelerden sonra ölçeğin son hali oluşturulmuştur.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerini saptamak amacıyla hazırlanan Kişisel Bilgi Formu yaş, cinsiyet, sınıf, alan, ailenin toplam aylık geliri gibi bilgileri içermektedir.

Kısa Semptom Envanteri

1992’de Derogatis tarafından geliştirilen Kısa Semptom Envanterinin Türkçe’ye uyarlanması Şahin ve Durak tarafından (1994) yapılmıştır (Şahin ve Savaşır, 1997). SCL-90-R’ nin 9 faktörüne dağılmış olan 90 madde arasından, her

faktörde en yüksek yükü almış toplam 53 madde seçilmiş ve 5-10 dakika da uygulanabilen, benzer yapıda kısa bir ölçek elde edilmiştir (Şahin ve Savaşır, 1997). Hisli Şahin ve Durak tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek ülkemizde ve dünyada yaygın olarak kullanılan, geçerlilik ve güvenilirliği kabul edilen bir ölçektir.

Üniversite Öğrenci Sorunları Ölçeği

Yukarıda tanımlanan ön çalışma sonuçlarına göre son hali verilen 62 maddelik ölçek bu çalışmada üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sorunları belirlemek amacı ile 314 katılımcıya uygulanmıştır. Toplanan veriler SPSS 10.00 paket programı kullanılarak açıklayıcı faktör analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen faktör analizi sonuçlarına göre öğrencilerin karşılaştığı sorunlar "Uyum ve Somatik Sorunlar," "Depresyon," "Sosyal Kaygı," "Bireyler Arası İlişkilerde Güçlük," ve "Gelecek Kaygısı" olarak gruplanmıştır. Ölçeğin toplam Alfa güvenilirlik katsayısı 0,93 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Kısa Semptom Ölçeği ile olan tutarlılık katsayısı ise 0.66 olarak tespit edilmiştir.

Her bir alt ölçeğe ilişkin Alfa iç-tutarlılık katsayıları ise şu şekilde elde edilmiştir: Uyum ve somatik sorunlar (0.71), Depresyon (0.76), Sosyal kaygı (0.66), İlişkilerde güçlükler (0.64), Gelecek kaygısı (0.84). Ölçeğin bütünü ve her bir alt ölçeğin aralarında var olan ilişki seviyeleri ise Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Ölçeğin Bütünü ve Her Bir Alt Ölçeğin Aralarında Var Olan İlişki Seviyeleri

	Toplam Puan	Gelecek Kaygısı	İlişki Probl.	Sosyal Kaygı	Depresyon	Uyum Som
Toplam Puan	1,00	0,61	0,63	0,82	0,87	0,85
Gelecek Kaygısı			0,49	0,43	0,44	0,41
İlişki Problem				0,45	0,43	0,48
Sosyal Kaygı					0,68	0,58
Depresyon						0,65

BULGULAR

Verilerin analizi aşamasında grup karşılaştırmaları için bağımsız gruplar t-testi ve ANOVA test istatistikleri kullanılmıştır. Bulgular $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde test edilmiştir. Kadın ve erkek katılımcıların problem düzeyleri alt ölçekler açısından karşılaştırılmış ve elde edilen tanımlayıcı istatistikler Tablo 3'te sunulmuştur. Kadın ve erkek katılımcıların depresyon, uyum/somatik sorunlar alt boyutlardan aldıkları puanlar açısından anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Bu farklar Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Kadın ve Erkeklerin Alt Ölçekler Açısında Tanımlayıcı İstatistikleri ve t-testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
GELECEK KAYGISI	Kadın	171	11.47	4.42	307	.062	.951
	Erkek	138	11.44	4.51			
İLİŞKİ PROB.	Kadın	170	11.70	4.17	305	.014	.989
	Erkek	137	11.69	3.85			
SOSYAL KAYGI	Kadın	171	21.30	6.93	307	1.30	.192
	Erkek	138	20.22	7.54			
DEPRESYON	Kadın	170	26.88	10.61	303	3.60	.000*
	Erkek	138	22.97	7.83			
UYUM/SOMATİK SORUNLAR	Kadın	171	41.70	11.98	306	6.39	.000*
	Erkek	138	33.81	9.72			

*P, $\alpha=0.05$ düzeyinde anlamlı

Farklı sınıf seviyelerinde öğrenim gören katılımcıların toplam ve alt ölçekler bakımından yapılan ortalamalar arası karşılaştırmaları için kullanılan varyans analizi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Grubun tanımlayıcı istatistikler ve varyans analizi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Sınıf Seviyelerine Göre Tanımlayıcı İstatistikler ve Varyans Analizi Sonuçları

	Sınıf	N	\bar{X}	SS	F	P
GELECEK KAYGISI	1.00	49	11.26	4.27	1.212	.300
	2.00	82	12.09	4.43		
	3.00	120	10.94	4.45		
	4.00	42	11.66	4.41		
	5.00	16	13.38	5.04		
	1.00	49	11.89	4.03		
2.00	80	11.85	4.09			
3.00	120	11.54	4.00			
4.00	42	11.26	3.60			
5.00	16	13.00	4.69			
SOSYAL KAYGI	1.00	49	21.53	6.73	.845	.536
	2.00	82	20.68	7.85		
	3.00	120	21.15	7.17		
	4.00	42	18.61	6.48		
	5.00	16	22.07	7.60		
	DEPRESYON	1.00	49	24.51		
2.00		82	25.30	10.10		
3.00		119	25.68	10.20		
4.00		42	24.02	10.15		
5.00		13	25.92	8.64		
UYUM SOMATİK Prob.		1.00	49	41.59	11.57	1.445
	2.00	82	38.75	12.40		
	3.00	120	37.73	12.31		
	4.00	42	35.59	8.34		
	5.00	13	36.53	9.84		

*P, $\alpha=0.05$ düzeyinde anlamlı

Farklı fakültelerde eğitim gören katılımcıların ortalamaları arasında fark olup olmadığına dönük yapılan varyans analizi sonucuna göre ise gelecek kaygısı açısından katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Fark ya da farklılıkların hangi katılımcı grupları arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey post-hoc prosedürü uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon, İktisadi ve İdari Bilimler, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinden daha az kaygılı oldukları gözlenmiştir. İlgili istatistikler Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5: Farklı Fakültelere Ait Tanımlayıcı İstatistikler ve Varyans Analizi Sonuçları

	Fak./YO**	N	\bar{X}	SS	F	P
GELECEK KAYGISI	1,00	132	9,90	3,97	9,820	,000*
	2,00	45	12,50	4,75		
	3,00	61	11,54	3,84		
	4,00	46	13,04	4,32		
	5,00	21	14,57	4,72		
SOSYAL KAYGI	1,00	132	21,00	7,67	,281	,890
	2,00	45	20,28	6,63		
	3,00	61	20,52	5,76		
	4,00	46	20,52	7,05		
	5,00	21	19,38	8,26		
DEPRESYON	1,00	132	25,18	10,33	,314	,868
	2,00	45	24,28	9,93		
	3,00	61	24,81	8,11		
	4,00	45	24,48	6,93		
	5,00	21	26,90	13,09		
İLİŞKİ PROB.	1,00	131	11,41	3,66	,480	,750
	2,00	45	12,31	5,02		
	3,00	61	11,57	4,00		
	4,00	45	11,71	3,52		
	5,00	21	12,09	5,20		
UYUM/SOMATİK PROB	1,00	132	37,46	11,42	,809	,520
	2,00	45	38,71	11,51		
	3,00	61	39,16	11,70		
	4,00	46	39,71	10,97		
	5,00	21	35,14	14,66		

*P, $\alpha = 0.05$ düzeyinde anlamlı

** 1=Eğitim Fak., 2=Fizik Ted. Ve Reh. Y.O., 3=Fen. Ed. Fak. 4=İktisadi ve İdari Bil. Fak. , 5=Beden Eğitimi ve Spor Y.O.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin karşılaştığı psikolojik sorunları bu evrene uygun bir psikolojik sorun tarama ölçeği geliştirerek incelemektir. Diğer ülkelerde gerçekleştirilen çalışmaların ortaya koyduğu bulgular üniversite yaşamının gittikçe zorlaştığı ve üniversite öğrencilerinin değişik tür psikolojik sorunlar ile baş etmek zorunda olduklarını vurgulamaktadır. Ülkemizin geçirmekte olduğu hızlı gelişim/değişimlere ek olarak, ekonomik kriz ve artan şiddet olayları ailelerinden ayrı yaşamakta olan gençlerimizi yakından etkilediği gözlenmektedir. Bu nedenlerle böyle bir ön çalışmanın bu evrene yönelik yardım ve önleme çalışmalarına ışık tutabileceği düşünülmüştür. Ayrıca yapılan bilimsel araştırmaların ulaşılabilirlik açısından örneklem olarak çoğunlukla üniversite öğrencileri ile çalıştıkları düşünülerek, kültürümüze uygun, üniversite öğrencilerinin psikolojik sorunlarını tarayacak bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. Yapılan faktör analizi sonuçları bu çalışmada geliştirilen ölçeğin yeterli güvenilirliğe sahip ve patoloji

göstermeyen normal üniversite öğrencileri arasında psikolojik sorun taraması için uygun olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmanın bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin yaşadığı sorunlar toplumsal cinsiyete göre depresyon ve uyum/somatik sorunlar alanlarında ve okudukları fakültelere göre de gelecek kaygısı alanında farklılıklar göstermekle birlikte, üniversitedeki yıllarına göre değişmemektedir.

Genel olarak bu çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin belirttikleri sorunlar, diğer ülkelerin üniversite öğrencilerinin sorunları ile paralellik göstermektedir (örn., Martinez, Mendoza ve Gomez, 1996; Erdur-Baker, Aberson, Barrow ve Drapper, 2006). Ancak farklı olarak, ülkemiz öğrencileri gelecek kaygısını daha yoğun yaşadıklarını rapor etmişlerdir. Ülkemiz şartları düşünüldüğünde gelecekle ilgili kaygıların üniversite öğrencileri tarafından sıkça dile getirilmesi beklendiği bir durumdur. Bir işe yerleşme ve “geleceği kurtarma” aracı olarak düşünülen ve büyük umutlarla hazırlanılan üniversite eğitiminin gelecek kaygısını gidermediği görülmektedir. Gelecek kaygısının, sınıf düzeyi açısından farklılaşmamakla birlikte mezuniyet sonrası iş garantisi daha yüksek olan öğretmenlik mesleğine yönelik eğitim veren bölüm öğrencilerinde daha düşük olduğu gözlenmektedir (Örnekleme yer alan Eğitim Fakültesi öğrencilerinin büyük çoğunluğunu sınıf öğretmenliği ve PDR öğrencileri oluşturmaktadır). Diğer bir deyişle, üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısının iş bulma imkanlarının kısıtlılığında kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Öte yandan somatik şikâyetlerin ön plana çıkması kültürel psikoloji çalışmalarını anımsatır niteliktedir. Somatik belirtilerin duygusal tepkilerden daha fazla açığa vurulması genellikle Asya ve Latin Amerika kültürlerinin özelliği olarak vurgulana gelmiştir (Marsella, Friedman, Gerrity ve Scurfield, 1996). Cimilli (2003) Türk insanında depresyon belirtisi olarak somatizasyon ve hipokondriyaya çokça rastlandığını belirtir. Daha önce belirtildiği gibi benzer bulgu Martinez ve arkadaşları (1996) tarafından Meksikalı üniversite öğrenciler için de dile getirilmiştir.

Bu çalışmanın bulgularına göre karşılaşılan psikolojik sorunlar toplumsal cinsiyetlere göre farklılıklar göstermektedir. Bu çalışmada kadın katılımcıların depresyon, uyum sorunları ve somatik tepkiler puanları daha yüksek bulunmuş ancak gelecek kaygısı, ilişkilerdeki sorunlar ve sosyal kaygı alt ölçeklerinden alınan puanlar kadın ve erkek öğrenciler açısından farklılaşmamıştır. İlgili alan yazınında bu konuda tutarlı bulgular içermese de, genel kanı kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha fazla stres yaşadıklarıdır (Adlaf, Gliksman, Demers ve Newton-Taylor, 2001). Bu bulgulardan çıkarılması gereken önemli sonuç kız ve erkek öğrencilerin gereksinim duyduğu psikolojik danışmanlık ve destek hizmetlerinin farklılaşabileceğidir.

Her ne kadar üniversitelerin birincil amacı psikolojik yardım sunmak değilse de üniversitelerin akademik başarı ve geleceğe hazırlama hedefleri üniversite öğrencilerinin psiko-sosyal yönden de sağlıklı gelişimi desteklenmeden gerçekleştirilebilecek hedefler değildir. Ne yazık ki çok değişik sosyal ve kültürel ortamlardan, değişik yaşantı ve deneyimler ile gelen öğrenciler üniversite ortamında çeşitli psikolojik sorunlar ile karşılaşmaktadırlar. Özellikle olumsuz aile koşullarından gelen gençler için yaşadıkları psikolojik, sosyal ya da fiziksel sorunların belki de ilk kez fark edilerek önlem alınabileceği kurumlar eğitim kurumlarıdır. Ayrıca üniversitelerde sağlıklı akademik ortamın oluşması, verimli eğitim-öğretim etkinliklerinin yürütülebilmesi için de psikolojik sağlık önemlidir. Diğer bir deyişle üniversite öğrencilerinin hem şimdiki akademik yaşantıları hem de mezun olduktan sonraki yaşamları için üniversiteler öğrencilerin psikolojik sorunlarına eğilmelidir. Ülkemizde sadece birkaç üniversitede var olan psikolojik danışma merkezleri her üniversiteye yaygınlaştırılmalıdır. Bu merkezlerde istihdam edilecek değişik disiplinlerden uzmanlar (psikiyatrist, sosyal hizmet uzmanı, psikolojik danışman v.b.) ise üniversite öğrencilerinin gelişimsel özellikleri ve yaşamsal sorunları konusunda uzman olmalıdır.

Her çalışmada olduğu gibi bu çalışmanın da bazı sınırlılıkları vardır. Öncelikle araştırma sonuçlarının genellenebilmesi için farklı bölge ve büyüklükteki üniversite öğrencileri ile sonuçların tutarlılığı test edilmelidir. Çünkü yaşanan sorunlar yerel koşullara bağlı olarak farklılıklar gösterebilir. Her ne kadar bu çalışmaya katılan öğrenciler psikolojik yardım istemeyen öğrenciler ise de, belirttikleri sorunlar diğer çalışmalar ile benzerlikler göstermektedir. Eğer çalışma bulguları psikolojik yardım isteyen öğrencilerle karşılaştırılırsa, sorunların nitelik ve yoğunluğu açısından farklılaştığı görülebilir. Bu noktadan hareketle belirli aralıklarla üniversite öğrencilerine yönelik gereksinim analizi çalışmaları yapılarak elde edilecek sonuçlar ışığında üniversite öğrencilerine psiko-sosyal destek hizmetleri sunulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adlaf, E.M., Gliksman, L., Demers, A. ve Newton-Taylor, B. (2001). The prevalence of elevated psychological distress among canadian undergraduates: Findings from the 1998 Canadian campus survey. *Journal of American College Health*, 50, 67-72.
- Akvardar, Y., Demiral, Y., Ergor, G., Ergor, A., Bilici, M., ve Özer, O. (2003). Substance use in a sample of Turkish medical students. *Drug Alcohol Dependency*, 24, 117-21.

- Benton, S.A., Roberson, J.M., Tseng, W., Newton, F.B., Benton, S.T. (2003). Changes in counseling center client problems across 13 years. *Professional Psychology: Research and Practice*, 34, 66-72.
- Cansever, A., Uzun, O., Donmez, E., ve Özsağın, A. (2003). The prevalence and clinical features of body dysmorphic disorder in college students: a study in a Turkish sample. *Comprehensive Psychiatry*, 44, 60-64.
- Cimilli, C. (2003). Kültür ve Depresyon: Türkiye'den Bir Bakış. Birinci Baskı. (Ed. Kemal Sayar) *Kültür ve Ruh Sağlığı: Küreselleşme Koşullarında Kültürel Psikiyatri*. İstanbul: Metis.
- Erdur-Baker, Ö., Aberson, C. Barrow, J. ve Drapper, M. (2006). Nature and Severity of College Students' Psychological Concerns: A Comparison of Clinical and Non-clinical National Samples. *Professional Psychology: Research and Practice*, 37, 317-323.
- Gallagher, R. P., Gill, A. M., ve Sysco, H. M., (1999). *National Survey of Counseling Center Directors 1999*. Alexandria, VA: International Association of Counseling Service.
- Gallagher, R. P., Gill, A. M., ve Sysco, H. M., (2000). *National Survey of Counseling Center Directors 2000*. Alexandria, VA: International Association of Counseling Service.
- Heppner, P. P., Kivlighan, D. M., Good, G.E., Roehlke, H. J., Hills, H.I., ve Ashby, J.S. (1994). Presenting problems of university counseling center clients: A snapshot and multivariate classification scheme. *Journal of Counseling Psychology*, 41, 315-324.
- Lester, D., Castromayor, I.J. ve İçli, T. (1991). Locus of Control, Depression and Suicidal Ideation Among American, Philippine and Turkish Students. *The Journal of Social Psychology*, 131, 447-451.
- Marsella, A. J., Friedman, M. J., Gerrity, E.T, ve Scurfield, R. M. (1996). *Ethnocultural Aspects of Posttraumatic Stress Disorders: Issues, Research, and Clinical Applications*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Martinez, A.D., Mendoza, M. R. ve Gomez, C. (1996). Mental health in a sample of first year university students: A descriptive study of Mexican population. *New Trends in Experimental & Clinical Psychiatry*, 12, 231-241.
- Rimmer, J., Halikas, J. A., ve Schuckit, M. A. (1982). Prevalence and incidence of psychiatric illness in college students: A four-year prospective study. *Journal of American College Health*, 30, 207-211.

- Pledge, D. S., Lapan, R. T., Heppner, P. P., Kivlighan, D., ve Roehlke, H. J. (1998). Stability and severity of presenting problems at a university counseling center: A 6-year analysis. *Professional Psychology: Research and Practice*, 29, 386-389.
- Şahin, N. H. ve Savaşır, I. (1997). Bilişsel Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Watanabe, N. (1999). A survey on mental health of university students in Japan, *International Medical Journal*, 6, 175-179.
- Yerin-Güneri, O., Aydın, G. ve Skovholt (2003). Counseling needs of students and evaluation of counseling services at a large urban university in Turkey. *International Journal for the Advancement of Counseling*, 25, 53-63.
- Yeşilyaprak, B. (2002) Üniversiteye devam eden ve etmeyen bir grup gencin psikolojik belirtiler açısından karşılaştırılması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2, 18-24.